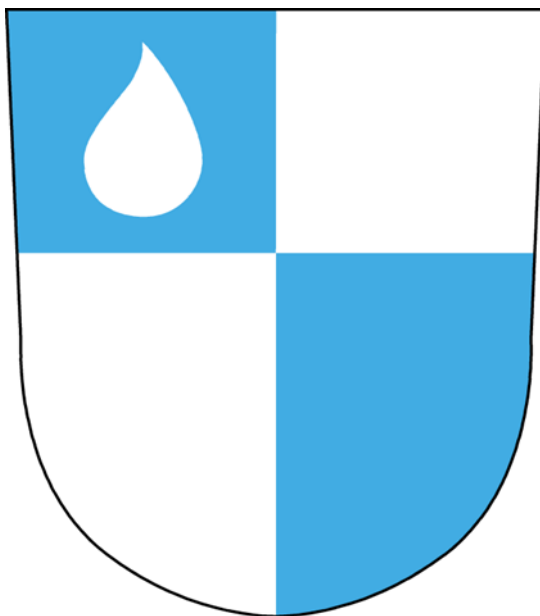

VÄIKE-MAARJA VALLA ARENGUKAVA 2021-2027

SISUKORD

1	SISSEJUHATUS	3
2	VÄIKE-MAARJA VALD NÜÜD JA PRAEGU	4
2.1	ASUKOHT JA TERRITOORIUM	4
2.2	RAHVASTIK	5
2.3	TÖÖHÕIVE	8
3	VÄIKE-MAARJA VALLA PÕHILISED VÄLJAKUTSED	9
4	VÄIKE-MAARJA VALLA VISIOON AASTANI 2027	11
5	VÄIKE-MAARJA VALLA EESMÄRGID NING MÕÕDIKUD	12
5.1	HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ	12
5.2	KULTUUR, SPORT JA VABA AEG	12
5.3	SOTSIAALHOOLEKANNE JA TERVISHOID	13
5.4	ETTEVÕTLUS, TURISM JA PUHKEMAJANDUS	14
5.5	LOODUS- JA ELUKESKKOND	14
5.6	TEED, TÄNAVAD JA ÜHISTRANSPORT	15
5.7	KÜLAELU JA KODANIKUALGATUS	16
6	VÄIKE-MAARJA VALLA TEGEVUSKAVA	17
6.1	VÄIKE-MAARJA VALLA TEGEVUS- JA INVESTEERINGUTE KAVA	17
7	LISA 1 - HETKEOLUKORD	24
7.1	HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ	24
7.2	KULTUUR, SPORT JA VABA AEG	26
7.4	ETTEVÕTLUS, TURISM JA PUHKEMAJANDUS	28
7.3	LOODUS- JA ELUKESKKOND	30
7.4	TEED, TÄNAVAD JA ÜHISTRANSPORT	33
7.5	KÜLAELU JA KODANIKUALGATUS	33
7.6	JUHTIMINE	34

1 SISSEJUHATUS

Valla arengukava on erinevate valdkondade arengu eesmärgi kirjeldav ja nende saavutamist kavandav dokument. Antud arengukava on koostatud Väike-Maarja vallale aastateks 2021-2027 ning käsitleb valda kui terviklikku kohalikku omavalitsusüksust. Arengukava koostamise peamisteks töövormideks olid dokumentide analüüs, valdkondlikud ja juhtrühma arutelud.

Arengukava aastateks 2021-2027 ülevaatamise käigus lisati tegevuskavasse 2024. aasta ja uuendati andmeid 2. ja 7. peatükis. Valdkondlikud arutelud toimusid majandus-, sotsiaal-, haridus- ning kultuuri-, spordi- ja külaelukomisjonis.

Väike-Maarja valla arengukava koosneb seitsmest valdkonnast ja tegevuskavast. Üldiselt on välja toodud valdkondlikud väljakutsed, eesmärgid koos mõõdikutega ning tegevused. Hetkeolukorra kirjeldus koos peamiste probleemidega on vormistatud arengukava lisana.

Tegevuskava lähtub arengukavas seatud eesmärkidest. Püstitatud eesmärkide saavutamiseks on toodud ära konkreetsed tegevused ja investeeringud koos nende maksumuse, läbiviimise ajakava ja vastutajaga.

Arengukava lähtub Eesti Vabariigi õigusaktidest ja valla põhimäärusest. Arengukava on aluseks omavalitsuse tegevusele, eelarvestrateegia 2021-2024 koostamisele, eelarvete koostamisele, investeeringu- ja rahastamisaotlustele ning erinevate valdkondade detailsematele arengukavadele ning planeeringutele. Arengukava täiendatakse ja selle täitmist analüüsitakse igal aastal.

2 VÄIKE-MAARJA VALD NÜÜD JA PRAEGU

Tulevikuplaanide tegemiseks ning eesmärkide seadmiseks on oluline esmalt mõista, kuhu on oma tegemistega jõutud ning milline on valla tänane olukord. Sellest tulenevalt on võimalik kujundada Väike-Maarja valla tulevikusuunad ja tegevused järgnevateks aastateks.

2.1 ASUKOHT JA TERRITOORIUM

Väike-Maarja vald asub Lääne-Virumaa lõunaosas, Pandivere kõrgustikul ja Endla looduskaitseala kirdepiiril ning piirneb Vinni, Jõgeva, Järva ja Tapa vallaga. Vallas on 4 alevikku ja 64 küla, valla keskus asub Väike-Maarja alevikus. Valla suurus on 682,43 km² (68 243 ha).

Joonis 1: Väike-Maarja valla territoorium

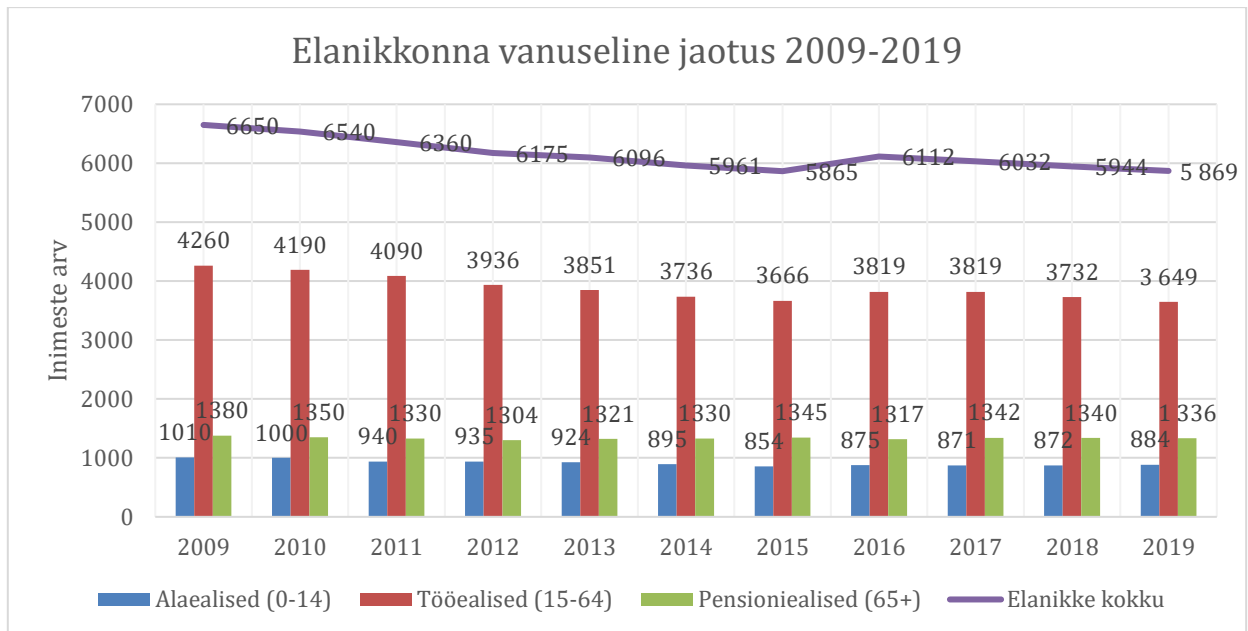
Allikas: Maaregister

Väike-Maarja vald moodustati endise Väike-Maarja külanõukogu aladele 1991. aasta detsembris ja selle territoorium kattus peaaegu endise Vao valla territooriumiga. Pärast kohalike omavalitsuste volikogude valimisi 2005. aasta oktoobris ühinesid Väike-Maarja ja Avanduse vald Väike-Maarja vallaks. 2017. aasta haldusreformi käigus liideti Väike-Maarja vallaga (elanikke ligikaudu 4500) Rakke vald (elanikke ligikaudu 1600).

2.2 RAHVASTIK

Väike-Maarja vallas elas Statistikaameti andmetel 01.01.2020 seisuga 5782 inimest. Rahvastiku keskmine tihedus vallas on 0,12 inimest km² kohta.

Joonis 2: Rahvastiku arv ja vanuseline jaotus Väike-Maarja valla territooriumil 2008-2019

Allikas: Statistikaamet

Elanike arv Väike-Maarja vallas on olnud languses ning seda eelkõige alaealiste ja tööealiste arvelt, 2019. aastal on alaealiste arv vallas tõusnud. Tööealiste osakaal rahvastikust on püsitud stabiilselt 62-64% vahel ja pensionäride osakaal on kasvanud 20%lt 23%le. Pensionealiste arv on püsitud viimase 10 aasta jooksul suhteliselt stabiilsena, mis viitab ka rahvastiku vananemisele.

Erandiks on 2016. aasta, mil toimus rahvastiku arvu kasv. 2016. aastal suurenes nii endise Rakke valla, kui ka Väike-Maarja valla elanike arv.

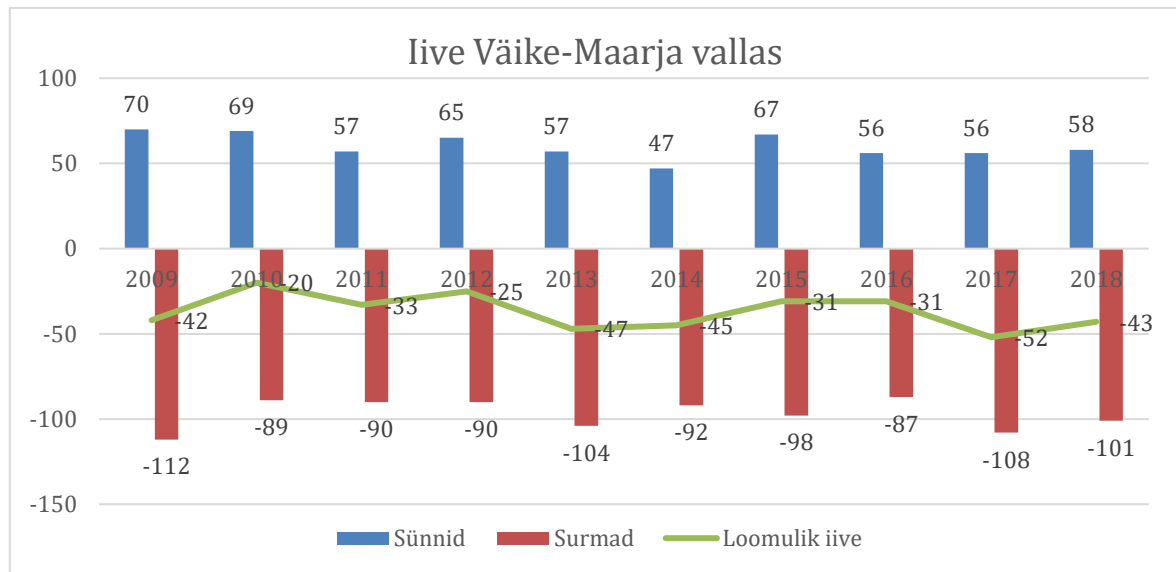
Tabel 1: Rändesaldo Väike-Maarja vallas 2015-2019

Aasta	Siserände saldo	Välisrände saldo	Rändesaldo kokku
2015	8	5	13
2016	-51	-1	-52
2017	-44	7	-37
2018	-16	-17	-33

Allikas: Statistikaamet

Tabelis 1 on väljendatud Väike-Maarja rändesaldo 2015-2019. Väike-Maarja siserände saldo 2019. aastal oli 207 inimest ning väljarände saldo 267. Enamus rännetest toimusid riigisiselt.

Joonis 3: Iive Väike-Maarja vallas 2009-2018

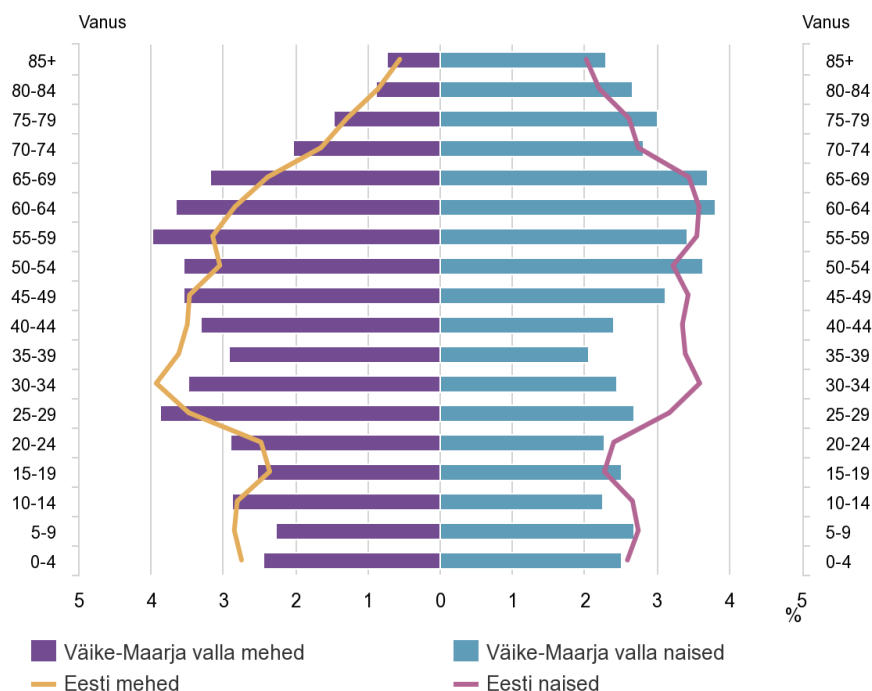

Allikas: Statistikaamet

Viimase kümne aasta jooksul on Väike-Maarja valla iive olnud pidevalt negatiivne. 2019. aastal sündis 68 ja suri 95 inimest. Loomulik keskmine iive on -27.

Joonis 4: Väike-Maarja valla rahvastikupüramiid

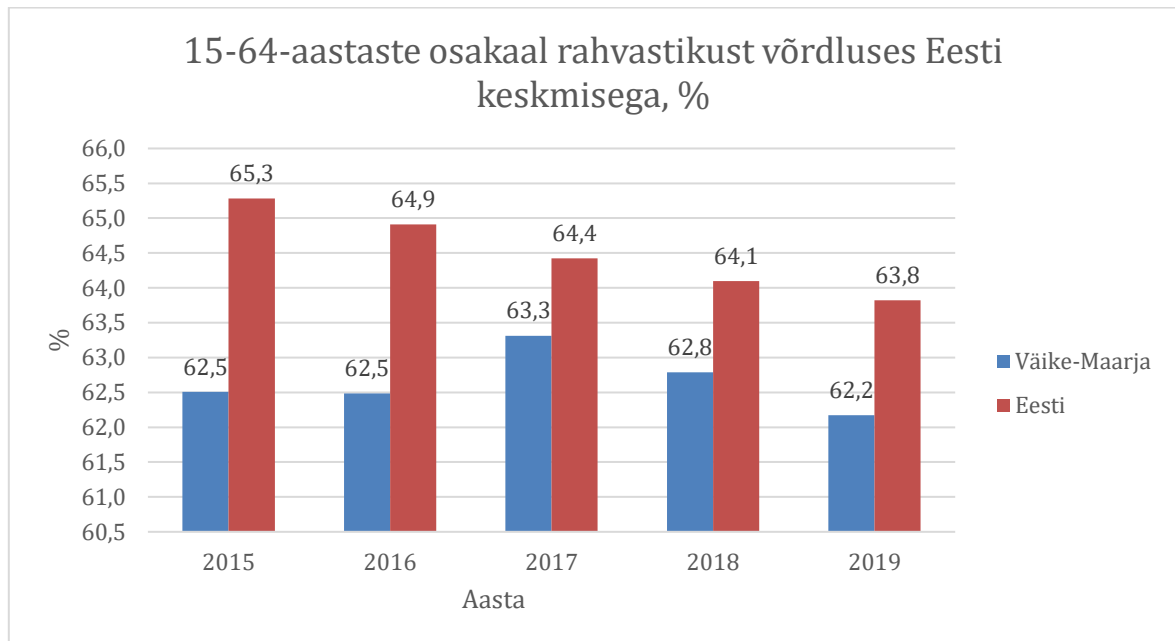
Väike-Maarja valla rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2019

Allikas: Statistikaamet

01.01.2019 seisuga elas Väike-Maarja vallas kõige rohkem 55-59 aastaseid mehi (234) ja 60-64 aastaseid naisi (223).

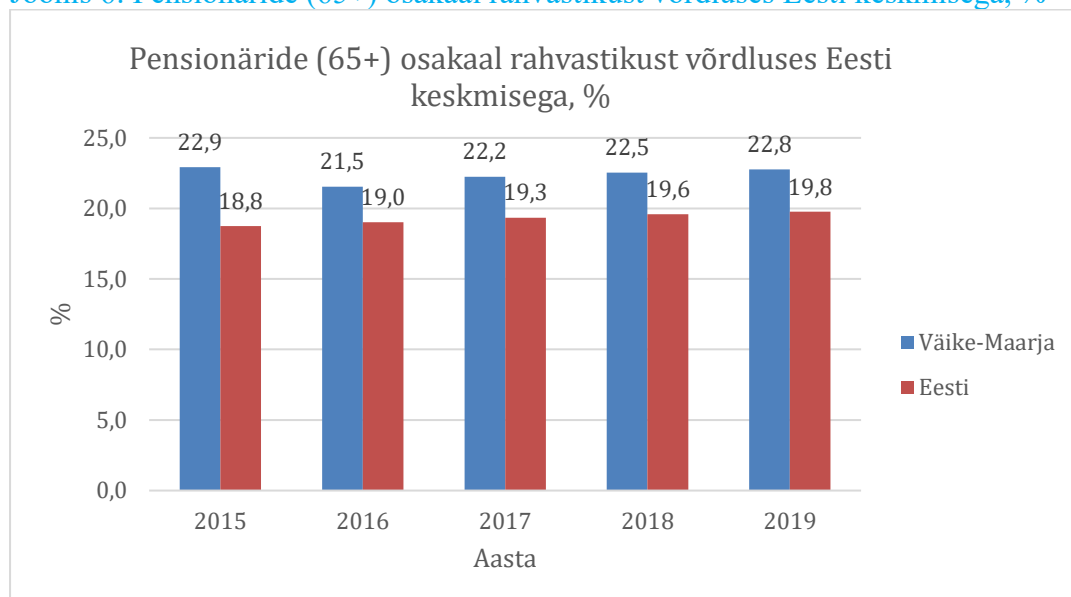
Joonis 5: 15-64-aastaste osakaal rahvastikust võrdluses Eesti keskmisega, %

Allikas: Statistikaamet

15–64-aastaste inimeste osakaal Eesti rahvastikus on olnud languses aastatel 2015–2019. Väike-Maarja vallas on 15–64-aastaste inimeste osakaalu vähenemist märgata aastatel 2017–2019, nimelt 2018. aastal 0,5% ja 2019. aastal 0,6% kogurahvaarvust (vt joonis 5).

Joonis 6: Pensionäride (65+) osakaal rahvastikust võrdluses Eesti keskmisega, %

Allikas: Statistikaamet

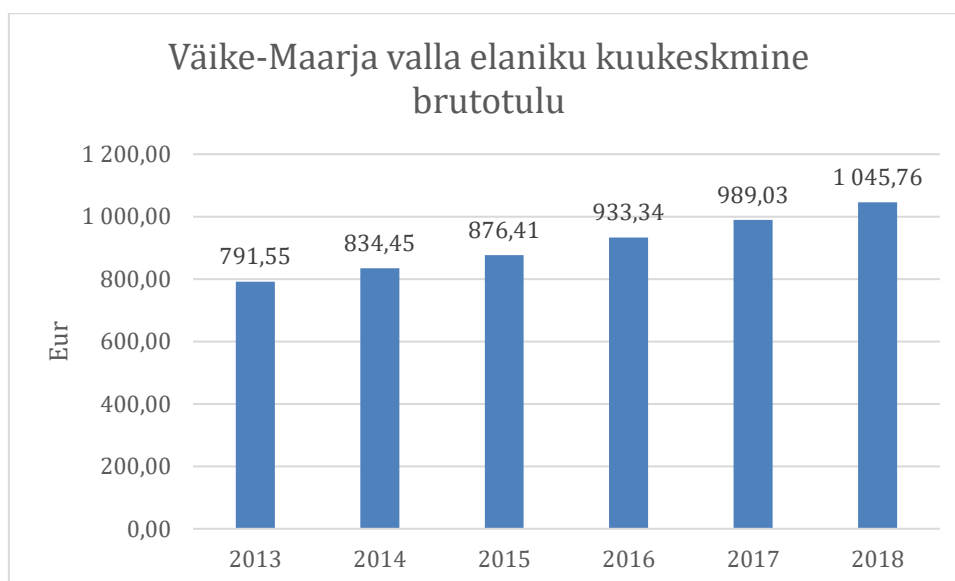
Võrreldes Eesti keskmisega on Väike-Maarja vallas pensionieas inimeste osakaal rahvastiku koosseisus suurem (vt joonis 6).

2.3 TÖÖHÕIVE

Äriregistri andmetel on Väike-Maarja vallas seisuga 15.05.2020 registreeritud 497 osaühingut ja aktsiaseltsi, mille peamised tegevusalad on taime- ja loomakasvatus, kaubavedu, ehitus, saematerjali tootmine, masinate ja seadmete remont, kaubandus ja teenindus.

Palgatöötaja kuukeskmine brutotulu oli 2019. aastal 1097,40 eurot, sh meestel 1215,09 ja naistel 966,84 eurot ning brutotulusaajate keskmine arv 2019. aastal kalendrikuus oli 2169. Valla elanike tööhõivet iseloomustab sõltuvus kohalikest suurematest tööandjatest ning mõningal määral seotus Rakvere linnas asuvate töökohtadega. Registreeritud töötuid oli Eesti Töötukassa andmetel Väike-Maarja vallas aasta keskmisena kõige rohkem 2010. aastal.

Joonis 7: Väike-Maarja valla elaniku kuukeskmine brutotulu 2013-2018. aastatel

Allikas: Statistikaamet

Väike-Maarja valla elaniku kuukeskmine brutotulu on iga aastal tõusnud (joonis 7.)

Registreeritud töötute arv on viimasel aastal tõusnud, 2017. aastal vähenes registreeritud töötute osakaal 8 inimese võrra, mis oli keskmiselt 128 inimest kuus, kuid 2018. aastal registreeriti 21 töötut keskmiselt rohkem kui 2017. aastal.

3 VÄIKE-MAARJA VALLA PÕHILISED VÄLJAKUTSED

Antud peatükis on välja toodud Väike-Maarja valla olulisemad väljakutsed valdkondade lõikes, mille lahendamine võimaldab omavalitsusel muutuda peresõbralikuks kodukohaks, motiveerivaks tööpaigaks ning omanäoliseks turismisihtkohaks.

Rahvastik:

- Noortele peredele toetava elukeskkonna loomine laste sündimuse suurendamiseks ja perede Väike-Maarja valda jäämise tagamiseks ning siia tagasi kolimiseks.
- Eakatele väärrika vananemise võimaluste loomine.

Haridus ja noorsootöö:

- Gümnaasiumi jätkamine ka gümnaasiumiastme õpilaste väikese arvu juures.
- Olemasolevate ruumide otstarbekas kasutamine ja seisukorra parandamine.
- Olemasoleva haridusvõrgu säilimine, arvestades koolivõrgu säilitamise kuluefektiivsust ning haridusteenuse kättesaadavust.
- Motiveeritud ja kvalifitseeritud pedagoogide, juhendajate ning tugispetsialistide leidmine ja hoidmine.
- Erivajadustega laste vajadustega arvestamine nii füüsilise keskkonna kui ka tugiteenuste planeerimisel.
- Koordineeritud koostöö toimimine erinevate valdkondlike allasutuste ja tegevuste vahel.

Kultuur, sport ja vaba aeg:

- Olemasolevate ruumide otstarbekas kasutamine ja seisukorra parandamine.
- Mitmekülgsete huvitegevuste pakkumine igas vanuses elanikele, sh teenuste kättesaadavus valla äärealadel elavatele inimestele.
- Ettevõtlike ja aktiivsete inimeste ning organisatsioonide tegevuste jätkusuutlikkuse tõstmine ning noorte kaasatuse suurendamine.
- Mitmekesiste sportimisvõimaluste arendamine, sh uute võimaluste loomine ja olemasolevate korrastamine.
- Raamatukoguteenuse kättesaadavuse kohandamine lugejate vajaduste kohaselt.

Sotsiaaltoetused ja tervishoid:

- Sotsiaaltoetuste võimekuse järjepidev tagamine vananeva elanikkonna ning erivajadustega laste ja täiskasvanute arvu kasvu tingimustes.
- Tugiteenuste personali olemasolu tagamine.
- Eakatele ja erivajadustega inimestele toetavate teenuste pakkumine.
- Sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonna taristu arendamine vananeva elanikkonna tingimustes.
- Koordineeritud koostöö toimimine erinevate seotud organisatsioonide vahel.
- Mitmekülgse abi ja toetuse pakkumine töötuks jäänud elanikele.
- Ennetustöö osakaalu suurendamine.

Ettevõtlus, turism ja puhkemajandus:

- Ettevõtete jätkusuutlikkuse ning töökohtade arvu kasvuks toetava keskkonna loomine, sh (ühis)transpordi võimaluste arendamine.
- Turismikorralduse ja turismi toetava keskkonna arendamine valla mainekujunduse osana.

Teed, tänavad ja ühistransport:

- Valla teede järjepidev korrastamine elanike ohutu liiklemise tagamiseks.
- Vajaduspõhise ühistranspordi võimaluste arendamine, sh keskustest eemal asuvates piirkondades.
- Õpilastranspordi ja ühistranspordi optimaalne korraldamine kogu omavalitsuse lõikes.

Loodus- ja elukeskkond

- Jäätmete äraandmise võimaluse tagamine valla suuremates keskustes.
- Valla elukeskkonna välisilme korrastamine, sh lagunevate hoonete likvideerimine.
- Vallale kuuluvate hoonete optimaalne kasutamine.

Külaelu ja kodanikualgatus:

- Kogukonnatunde kasvatamine, arvestades piirkondade omanäolisust.
- Sadeinimeste toetamine.

Organisatsioon, personal ja juhtimisstruktuur:

- Omaavalitsuse vastutusvaldkondade täpsustamine nii ametniku kui ka kodaniku vaates, sh laienenud vastutusvaldkonna võtmes vallavalitsuse töötajate töökoormuse optimeerimine.
- Järjepideva info jagamise ja kommunikatsioonivoo arendamine valla erinevate üksuste vahel, sh kommunikatsiooni tagamine vallavalitsuse ja elaniku vahel.

4 VÄIKE-MAARJA VALLA VISIOON AASTANI 2027

Väike-Maarja vald on vaimu ja väega tegutsev paikkond - tegus, hooliv ning meeldiva elu- ja töökeskkonnaga.

- **Tegus** – noorte arv ei vähene, haridus ja kultuur on väärtustatud, valla elanikud on positiivse ellusuhtumisega ja osalevad aktiivselt kogukondade tegevuses.
- **Hooliv** – Väike-Maarja vald on hea ja turvaline elupaik. Kogukonnad on ühtehoidvad. Valla poolt pakutavad teenused on elanikke ja organisatsioone toetavad.
- **Meeldiv elu- ja töökeskkond** – heakorrastatud avalikud alad, kaunis looduskeskkond, kättesaadavad teenused, jätkusuutlikud ettevõtted ja piisav arv töökohti.

5 VÄIKE-MAARJA VALLA EESMÄRGID NING MÕÕDIKUD

5.1 HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ

Üldeesmärk

Väike-Maarja valla haridusasutused võimaldavad kvaliteetset haridust õpilastele ning motiveerivat töökohta õpetajatele, juhendajatele ja tugispetsialistidele.

Alaeesmärgid

- Vallas saab omandada alg-, põhi- ja gümnaasiumiharidust.
- Kiltsis, Rakkes ja Simunas on põhikoolid ning Väike-Maarjas gümnaasium.
- Õpilased eelistavad jätkata gümnaasiumiastme õpinguid koduvallas.
- Haridusasutuste koostöö toimub regulaarselt ja koordineeritult eri tasandite vahel (juhtkonnad, õpetajaskond, huvijuhid, noorsootöötajad, vallavalitsus jne).
- Koolide ja haridustöötajate maine on piirkonnas kõrge.
- Rakendatakse nüüdisaegset õpikäsitlust. Kasutatavaid metoodikaid kommu- nikeeritakse lapsevanematele ja kogukonnale - hoitakse head koostööd kodu ja kooli vahel, mis arvestab parimal moel õpilaste vajadusi.
- Väike-Maarja koolides võimaldatakse ettevõtlusõpet.
- Õpetajad, juhendajad ja tugispetsialistid on oma ala spetsialistid ja vastavad kvalifikatsiooni nõuetele.
- Tugispetsialistide (logopeed, psühholoog, eripedagoog, sotsiaalpedagoog) teenused on kättesaadavad.
- Huvitegevus ja -haridus on valikuterohke ja kättesaadav.
- Vallas teadvustatakse ja väärtustatakse elukestva õppimise vajadust.
- Noortekeskus pakub mitmekülgseid tegevusi.

Mõõdikud

Näitaja	2019	2023	2027
Vähemalt üks kord kvartalis toimub haridusvaldkonna osapooli kaasav ümarlaud	x	x	x
Õppetöö toimub Kiltsi, Rakke, Simuna ja Väike-Maarja koolides	x	x	x
Väike-Maarja gümnaasiumiastmes õppivate õpilaste arv	51	55	65
Huvikoolide õpilaste arv (7-19 aastased)	80	85	85
Tugispetsialistide ametikohtade arv	4	7	8

5.2 KULTUUR, SPORT JA VABA AEG

Üldeesmärk

Väike-Maarja vallas edendatakse kogukonnatunnet, kandes edasi piirkonna kultuurimälu ning säilitades paikkondade eripära.

Alaeesmärgid

- Valla omandis olev kultuuri- ja huvitegevuse taristu on heas seisukorras ja aktiivselt kasutuses.
- Rakke kultuurikeskus on ümber kujundatud multifunktsionaalseks keskuseks.

- Väike-Maarjasse on rajatud kaasaegne staadion.
- Elanikele on loodud mitmekülgsed võimalused huvitegevusteks, need on järjepidevad ja erinevas vanuses inimestele kättesaadavad.
- Treeninguid ja huviringe juhendavad entusiastlikud ning motiveeritud juhendajad, kes on oma ala spetsialistid.
- Triigi raamatukogu on üle viidud Triigi spordihoonesse.
- Vallas on toimiv raamatukoguvõrgustik, mis tegutseb mitmefunktsioonilise keskusena, elavdades kohalikku kultuurielu ning pakkudes võimalusi elukestvaks õppeks.
- Elanikele on tagatud vaba ning võrdne ligipääs informatsioonile ja raamatukogu (e-)teenustele.
- Muuseumid koguvad, hoiavad ja uurivad Väike-Maarja valla pärandit, osaledes seeläbi valla kultuuri- ja haridustegevuses.
- Muuseumid jagavad infot ning pakuvad elamusi nii kodu- kui välismaistele külastajatele, kasvatades seeläbi Väike-Maarja valla kui turismi sihtpunkti populaarsust.
- Valla elanikud tunnevad end kogukonna osana.

Mõõdikud

Näitaja	2019	2023	2027
Huviringide arv	97	97	97
Huvitegevuses osalevate elanike arv (5-84 aastased)	900	988	1098
Huvitegevuses osalevate laste ja noorte (7-19 aastased) osakaal	66%	70%	75%
Raamatukogude külastatavus	19 000	19 000	19 000
Vähemalt kord kvartalis toimub kultuuri, spordi ja vaba aja valdkonna inimeste ümarlaud	x	x	x

5.3 SOTSIAALHOOLEKANNE JA TERVISHOID

Üldeesmärk

Väike-Maarja valla elanikele pakutakse vajadusest lähtuvaid sotsiaal- ja tervishoiuteenuseid.

Alaeesmärk

- Eakatele ja erivajadustega inimestele on loodud toetavad tingimused igapäevaseks toimetulekuks.
- Eakatele ja erivajadustega lastele on loodud tingimused päevahoiu korraldamiseks.
- Sotsiaalvaldkonna teenuste valik on laienenud.
- Erivajadustega lastele on tagatud vajalikud tugiteenused.
- Valla hallatavad hooldekodud vastavad nõuetele ning on turvaliseks elupaigaks eakatele.
- Perevägivalla ning alaealiste kuritegevuse ennetustöö osakaalu suuremine.
- Erialaspetsialistide tiheda koostöö tulemusena saavad inimesed kiiremini kvaliteetset abi.
- Liikumispuudega inimestele on tagatud ligipääs avaliku kasutusega hoonetesse.
- Sotsiaalkorterite ja sotsiaalmaja taristu korrastamisega tegeletakse järjepidevalt.
- Vald panustab erivajadustega inimestele nende erivajadusest tingitud eluruumide kohandamisse.

Mõõdikud

Näitaja	2019	2023	2027
Toetatud elamise teenust kasutanud erivajadusega inimeste arv	10	10	10
Vähemalt korra poolaastas toimub sotsiaal- ja tervishoiu valdkonna osapooli kaasav ümarlaud	x	x	x
Alaealiste seadusrikkumiste arv	12	10	7
Sihtrühmale suunatud vajaduspõhistest koolitustest/ümarlaudadest osavõtjate arv	21	22	31
sh vanematele suunatud koolitustest/ ümarlaudadest osavõtjate arv	16	12	16
sh erivajadustega inimestele suunatud koolitustest/ ümarlaudadest osavõtjate arv	5	10	15
Toimetulekutoetust vajavate perede arv (keskmiselt kuus)	27	25	20
Toimetulekutoetust vajavate isikute arv (keskmiselt kuus)	110	100	80

5.4 ETTEVÕTLUS, TURISM JA PUHKEMAJANDUS

Üldeesmärk

Väike-Maarja vallas on jätkusuutlikud ja täiendavaid töökohti loovad ettevõtted, mis pakuvad konkurentsivõimelist töötasu.

Alaeesmärk

- Väike-Maarja vald on ettevõtluskeskkonda toetav.
- Väike-Maarja vald on Lääne-Virumaa oluline turismisihtkoht. Valla turismiobjektid on ligipääsetavad ning viidastatud, välja on töötatud erinevad külastuspaketid koostöös turismiteenuste pakkujatega.

Mõõdikud

Näitaja	2019	2023	2027
Ettevõtete arv	780	säilitada	säilitada
Ettevõtlusega alustavate ettevõtjate nõustamiste arv	4	5	6
Piirkonna ettevõtjatega ümarlaude/koolituste arv	1	2	2
Registreeritud noorte töötute (vanuses 16-24) osakaal registreeritud töötute hulgas	9	vähenev trend	vähenev trend
Väike-Maarja keskmise brutotulu suhe Eesti keskmisesse	0,78	0,85	0,9

5.5 LOODUS- JA ELUKESKKOND

Üldeesmärk

Väike-Maarja vald on turvalist ja head elukeskkonda pakkuv ning paikkonna rikkalikku loodust väärtustav vald.

Alaeesmärk

- Jäätmete üleandmise võimalus on elanikele kergesti kättesaadav.

- Valla haldusosakonnal on operatiivseks reageerimiseks vajalikud vahendid ning tööd on kvaliteetselt teostatud.
- Kõikidele valla hallatavatele hoonetele on leitud rakendus/lahendus nende rakendamiseks.
- Valla elukeskkond on korrastatud ning elukohana atraktiivne.
- Kasutusest väljalangenud ja lagununud hoonete arv väheneb.
- Vald on puhta elukeskkonnaga.
- Veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemid vastavad keskkonnanõuetele.
- Küttevõrgud ja -süsteemid on korras ja ökonoomsed.
- Kvaliteetse internetiühenduse kättesaadavuse kasv.
- Tuletõrje veevõtukohtade rekonstrueerimine.

Mõõdikud

Näitaja	2019	2023	2027
Elukeskkonnaga rahulolevate elanike osakaal, %	63%	70%	75%
Ühisveevärgiga liitunud majapidamiste osakaal, %	94%	96%	98%
Ühiskanalisisatsiooniga liitunud majapidamiste osakaal, %	93%	95%	97%
Jäätmemajade arv, tk	2	5	7
Lagunenud ehitiste lammutamine, tk	3	6	8
Valla hoonete energiatõhususe tõstmine, tk	4	8	13

5.6 TEED, TÄNAVAD JA ÜHISTRANSPOORT

Üldeesmärk

Väike-Maarja vallas on hooldatud teed ja tänavad, turvaline liikluskorraldus ning säästlik tänavavalgustus.

Alaeesmärk

- Valla teid hooldatakse järjepidevalt vastavalt investeerimise kavale.
- Teede investeeringud on teostatud vastavalt investeeringute kavale.
- Liiklemine on ohutu.
- Väike-Maarja vallas on toimiv ja elanike vajadustest lähtuv transpordisüsteem.
- Tänavavalgustuse rekonstrueerimisel on kasutatud energiasäästlikke lahendusi.
- Tolmutõrje on teostatud kruusateedel kõikide elanikega majapidamiste juures.

Mõõdikud

Näitaja	2019	2023	2027
Teede investeeringute osa eelarvest, eurot	390 000	450 000	530 000
Ühistranspordi kasutajate kordade arv (keskmiselt kuus)	5580	kasvav trend	kasvav trend
Ehitatud kergteid, km	10	16	18
Rekonstrueeritud energiasäästlik tänavavalgustus, km	5,6	10	15
Teede rekonstrueerimine, km	10	20	40
Teede tolmutõrje, km	40	45	50

5.7 KÜLAELU JA KODANIKUALGATUS

Üldeesmärk

Väike-Maarja vald on ühtne, kuid samas eriilmeliste kogukondadega vald.

Alaeesmärk

- Erinevate piirkondade kogukonnad teevad koostööd.
- Kogukondade tegevusega seotud osapooltel on hea ülevaade valdkonnas toimuvast.
- MTÜ-d on tugevad partnerid vallavalitsusele.
- „Sädeinimesed“ on motiveeritud ja tunnustatud.

Mõõdikud

Näitaja	2019	2023	2027
Kord kvartalis toimub KOV ja MTÜ-de ümarlaud, kus osaleb vähemalt 50% valdkonna võtmeisikutest	x	x	x
Mittetulundusühingute nõustamiste arv	10	20	30
MTÜ-dele tegevuseks ja projektideks antava toetuse suurus eelarvest (kasv 5% aastas)	47 000	57 000	70 000

6 VÄIKE-MAARJA VALLA TEGEVUSKAVA

6.1 VÄIKE-MAARJA VALLA TEGEVUS- JA INVESTEERINGUTE KAVA

HARIDUS JA NOORSOOTÕ						
	Üldeesmärk: Väike-Maarja valla haridusasutused võimaldavad kvaliteetset haridust õpilastele ning motiveerivat töökohta õpetajatele, juhendajatele ja tugispetsialistidele.					
Tegevused	Kulu 2021	Kulu 2022	Kulu 2023	Kulu 2024	Rahastusallikas	Vastutaja
1. Haridusvaldkonnas tugiteenuste kättesaadavuse parendamine	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	valla eelarve	vallavanem
2. Kord kvartalis valdkondlike ümarlaudade läbiviimine	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	valla eelarve	vallavanem
3. Gümnaasiumi värkstoa võimaluste suurem kasutamine huvitegevuses	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	valla eelarve	vallavanem
Investeeringud 2021-2024	Kulu 2021	Kulu 2022	Kulu 2023	Kulu 2024	Rahastusallikas	Vastutaja
1. Lasteaedade mänguelementide korrastamine	10 000	10 000			valla eelarve	keskkonnanoõunik
2. Väike-Maarja Gümnaasiumi kodundusklassi ehitamine	8000				valla eelarve	ehitusnoõunik
3. Akustika parendamine Väike-Maarja Gümnaasiumi võimlas	28 000				valla eelarve	ehitusnoõunik
4. Kiltsi Põhikooli optilise andmesidevõrguga liitumise väljaehitamine		15 000			valla eelarve	IT juht
5. Väike-Maarja lasteaia ventilatsioonisüsteemi väljaehitamine			200 000		KOV 20%, toetus 80%	ehitusnoõunik
6. Simuna kooli keskmise osa rekonstrueerimine				60 000	valla eelarve	ehitusnoõunik
KULTUUR, SPORT JA VABA AEG						
	Üldeesmärk: Väike-Maarja vallas edendatakse kogukonnatunnet, kandes edasi piirkonna kultuurimälu ning säilitades paikkondade eripära.					
Tegevused	Kulu 2021	Kulu 2022	Kulu 2023	Kulu 2024	Rahastusallikas	Vastutaja
1. Kvalifitseeritud ja motiveeritud juhendajate leidmine lastele, noortele ja täiskasvanutele	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	valla eelarve	kultuurinoõunik
2. Huviringi bussi teenuse pakkumine vallas vastavalt	jooksev	jooksev	jooksev	jooksev	valla eelarve	kultuurinoõunik

vajadusele	tegevuskulu	tegevuskulu	tegevuskulu	tegevuskulu		
3. Kultuuri, spordi, vaba aja valdkonna inimeste kohtumiste korraldamine kord kvartalis	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	valla eelarve	kultuurinõunik
Investeeringud 2021-2024	Kulu 2021	Kulu 2022	Kulu 2023	Kulu 2024	Rahastus- allikas	Vastutaja
1. Rakke Kultuurikeskuse rekonstrueerimine multifunktsionaalseks teenuskeskuseks	700 000				KOV 65% toetus 35%	ehitusnõunik
2. Väike-Maarja staadioni rajamine	500 000	500 000			KOV 50% toetus 50%	abivallavanem
3. Vao tornlinnuse katuse renoveerimine ja elektrisüsteemi uuendamine	24 000	6000			KOV 20%, toetus 80%	ehitusnõunik
4. Väike-Maarja muuseumi ekspositsiooni kontseptsiooni väljatöötamine ja teostamine	6000	20 000	20 000		KOV 20%, toetus 80%	kultuurinõunik
5. Väike-Maarja muuseumi fassaadi renoveerimine ja akende vahetus		35 000			KOV 20%, toetus 80%	ehitusnõunik
6. Väike-Maarja seltsimaja renoveerimine	15 000		75 000		valla eelarve	ehitusnõunik
7. Väike-Maarja raamatukogu põrandakatte vahetus	10 000				valla eelarve	kultuurinõunik
8. Kiltsi mõisa piimaköögi restaureerimine	30 000		50 000		KOV 30%, toetus 70%	ehitusnõunik
9. Simuna rahvamaja kinoekraani vahetus ja lavavalgustuse uuendamine		7000	20 000		valla eelarve	kultuurinõunik
10. Rakke Kultuurikeskuse optilise andmesidevõrguga liitumise väljaehitamine		9000			valla eelarve	IT juht
11. Väike-Maarja Seltsimajja statsionaarse projektori ja ekraani soetamine		10 000			valla eelarve	IT juht
12. Kiltsi rahvamaja katuse renoveerimine		30 000			toetus 70%, MTÜ 15%, KOV 15%	ehitusnõunik
13. Rakke noortekeskuse hoone 2. korruse ruumidesse õhk-õhk tüüpi soojuspumpade paigaldamine			6000		valla eelarve	ehitusnõunik
14. Simuna rahvamaja ventilatsiooni projekteerimine ja ehitamine			6000	100 000	KOV 20%, toetus 80%	abivallavanem
15. Triigi spordihoone fassaadi soojustamise projekteerimine ja teostamine			6000	230 000	KOV 20%, toetus 80%	ehitusnõunik

SOTSIAALHOOLEKANNE JA TERVISHOID

Üldeesmärk: Väike-Maarja valla elanikele pakutakse vajadusest lähtuvaid sotsiaal- ja tervishoiuteenuseid.

Tegevused	Kulu 2021	Kulu 2022	Kulu 2023	Kulu 2024	Rahastus- allikas	Vastutaja
1. Erialaspetsialistide (ohvriabi, politsei, eripedagoog, pereõde, sotsiaaltöötaja jne) ühiste ümarlaudade korraldamine	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	valla eelarve	sotsiaalosakonna juhataja
2. Tugiteenus erivajadustega klientide lähedastele/sugulastele	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	valla eelarve	sotsiaalosakonna juhataja
3. Liikumispuudega inimestele ligipääsetavuse võimaluste loomine avalikus kasutuses olevatesse hoonetesse	5000	5000			valla eelarve	ehitusnõunik
Investeeringud 2021-2024	Kulu 2021	Kulu 2022	Kulu 2023	Kulu 2024	Rahastus- allikas	Vastutaja
1. Sotsiaalelamispindade renoveerimine	20 000	20 000	20 000	20 000	valla eelarve	taristuspetsialist
2. Kodus elamise toetamine kodude kohandamisega	30 000	30 000	30 000	30 000	KOV 15% toetus 85%	sotsiaalosakonna juhataja
3. Puudega inimeste kodude kohandamine	30 000	30 000	30 000	30 000	KOV 15% toetus 85%	sotsiaalosakonna juhataja
4. Eakate maja projekteerimine ja ehitamine	20 000		200 000		KOV 15% toetus 85%	ehitusnõunik

ETTEVÕTLUS, TURISM JA PUHKEMAJANDUS

Üldeesmärk: Väike-Maarja vallas on jätkusuutlikud ja täiendavaid töökohti loovad ettevõtted, mis pakuvad konkurentsivõimelist töötasu.						
Tegevused	Kulu 2021	Kulu 2022	Kulu 2023	Kulu 2024	Rahastus- allikas	Vastutaja
1. Ettevõtjate nõustamine toetusvõimaluste, projektide kirjutamise ja tugivõrgustiku loomise osas	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	valla eelarve	arendusnõunik
2. Valla ettevõtlusalade reklaamimine koostöös Lääne-Viru Arenduskeskuse ja MTÜ-ga PAIK	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	valla eelarve	arendusnõunik
3. (Loodus-)turismi arendamine ja koostöö edendamine ettevõtete, naabervaldade ja MTÜ-ga PAIK	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	valla eelarve	arendusnõunik
4. Matkaradade korrastamine	5000	5000	5000	5000	valla eelarve	keskkonnanõunik
5. Turismiobjektidega seotud infotahvlite ja -viitade uuendamine	5000	5000			valla eelarve	arendusnõunik
Investeeringud 2021-2024	Kulu	Kulu	Kulu	Kulu	Rahastus-	Vastutaja

	2021	2022	2023	2024	allikas	
1. Äntu järvede puhkeala ja looduse õpperaja korrastamine	8000				valla eelarve	keskkonnanõunik
2. Emumäe vaatetorni remont ja värvimine	6000				valla eelarve	ehitusnõunik
3. Kadaka korstna ja ringahjude ekspertiisi koostamine	10 000				valla eelarve	ehitusnõunik
4. Tehno ettevõtlusala arendamine	100 000	100 000			toetus 100%	abivallavanem
5. Kaarma ettevõtlusala arendamine (Rakvere-Väike-Maarja-Vägeva maantee ja Kaarma tööstusala tee ristumiskoha väljaehitamine)	120 000				toetus 100%	abivallavanem
LOODUS- JA ELUKESKKOND						
Üldeesmärk: Väike-Maarja vald on turvalist ja head elukeskkonda pakkuv ning paikkonna rikkalikku loodust väärtustav vald.						
Tegevused	Kulu 2021	Kulu 2022	Kulu 2023	Kulu 2024	Rahastus-allikas	Vastutaja
1. Heakorra järelevalve teostamine (prügi, niitmine, kasutusest välja langenud hooned jne.)	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	valla eelarve	järelevalvespetsialist
2. Avaliku arvamuse küsitluste korraldamine	jooksev tegevuskulu		jooksev tegevuskulu		valla eelarve	vallavanem
3. Kampaania Hoovid korda! toetuse korra rakendamine	12 000	12 000	12 000	12 000	valla eelarve	arendusnõunik
4. Kampaania Värvid valda! toetuse korra rakendamine	12 000	12 000	12 000	12 000	valla eelarve	arendusnõunik
5. Rakke aleviku Kase pargi korrastamine	5000				valla eelarve	keskkonnanõunik
6. Videovalvekaamerate paigaldamine	5000	5000	5000	5000	valla eelarve	IT- juht
7. Tuletõrje veevõtkohtade rekonstrueerimine	5000	5000	5000	5000	valla eelarve	ehitusnõunik
8. Simuna vana koolimaja konserveerimine	5000				valla eelarve	ehitusnõunik
9. Rakke alevikus maanteeäärse kõrghaljastuse uuendamine				5000	valla eelarve	keskkonnanõunik
Investeeringud 2021-2024	Kulu 2021	Kulu 2022	Kulu 2023	Kulu 2024	Rahastus-allikas	Vastutaja
1. Avalike mänguväljakute korrastamine	10 000	10 000	10 000	10 000	valla eelarve	keskkonnanõunik
2. Liivi pargi ning Väike-Maarja seltsimaja ja muuseumi ümbruse haljastusprojekti teostamine	200 000		100 000	100 000	valla eelarve	keskkonnanõunik ja ehitusnõunik
3. Jäätmemajade rajamine (Kiltsi, Rakke, Triigi, Vao)	6000	6000	6000	6000	valla eelarve	keskkonnanõunik
4. Haldusosakonna tehnika täiendamine	20 000	60 000	60 000		valla eelarve	abivallavanem
5. Kasutusest väljalangenud ja lagunenenud hoonete	60 000	60 000	60 000	60 000	KOV 10%,	ehitusnõunik

lammutamine					toetus 90%	
6. Väike-Maarja leinamaja rekonstrueerimine, 1. etapp	40 000				toetus 50%, kogudus 25%, KOV 25%	Väike-Maarja kogudus
7. Väike-Maarja uue kalmistu piirdeaia rajamine			30 000		valla eelarve	keskkonnanõunik
8. Vallavalitsuse hoone ventilatsiooni projekteerimine ja renoveerimine ning seminariruumi väljaehitamine			150 000	150 000	valla eelarve	ehitusnõunik
9. Rakke alevikus katlamaja endiste küttemahutite likvideerimine				20 000	valla eelarve	keskkonnanõunik
10. Rakke aleviku Staadioni tänava katlamaja piirkonna soojustrasside rekonstrueerimine		220 000			toetus 50% rentnik 50%	SW Energia OÜ
11. Rakke aleviku Metsa tänava katlamaja piirkonna soojustrasside rekonstrueerimine		141 000			toetus 50% rentnik 50%	SW Energia OÜ
12. Rakke aleviku Niidu tänava katlamaja rekonstrueerimine		150 000			toetus 50% rentnik 50%	SW Energia OÜ

TEED, TÄNAVAD JA ÜHISTRANSPOORT

Üldeesmärk: Väike-Maarja vallas on hooldatud teed ja tänavad, turvaline liikluskorraldus ning säästlik tänavavalgustus.

Tegevused	Kulu 2021	Kulu 2022	Kulu 2023	Kulu 2024	Rahastus- allikas	Vastutaja
1. Teede märgistuse uuendamine	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	valla eelarve	abivallavanem
2. Inimeste liikumisvajaduste kaardistamine ja neist lähtuvalt ühistranspordi muutmise ettepanekute tegemine ühistranspordikeskusele	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	valla eelarve	abivallavanem
Investeeringud 2021-2024	Kulu 2021	Kulu 2022	Kulu 2023	Kulu 2024	Rahastus- allikas	Vastutaja
1. Teede investeeringud	410 000	430 000	450 000	470 000	valla eelarve	abivallavanem
2. Külasiltide ja teeviitade paigaldamine	6000	6000	6000	6000	valla eelarve	abivallavanem
3. Kiirustabloo paigaldamine Väike-Maarja, Simuna ja Rakke alevikesse	12 000	12 000		12 000	valla eelarve	abivallavanem
4. Rakke-Ao kergliiklustee valgustuse rajamine	55 000				valla eelarve	abivallavanem
5. Rakke piirkonna bussipeatustesse autonoomsete valgustite projekteerimine ja paigaldamine		28 000			KOV 20 % toetus 80%	abivallavanem
6. Väike-Maarja-Triigi kergliiklustee ehitamine 2. etapp	550 000				KOV 15%, toetus 85%	abivallavanem

7. Vao teerist-Vao kergliiklustee projekteerimine ja ehitamine		10 000	85 000		valla eelarve	abivallavanem
8. Tamsalu mnt kergliiklustee projekteerimine ja ehitamine			10 000	100 000	valla eelarve	abivallavanem
KÜLAELU JA KODANIKUALGATUS						
Üldeesmärk: Väike-Maarja vald on ühtne, kuid samas eriilmeliste kogukondadega vald.						
Tegevused	Kulu 2021	Kulu 2022	Kulu 2023	Kulu 2024	Rahastus- allikas	Vastutaja
1. Kodanikeühenduste motiveerimine ja nõustamine erinevatest projekteerimistest raha taotlemisel	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	valla eelarve	arendusnõunik
2. Kodanikeühenduste tegevuse ja ürituste toetamine ning projektide kaasfinantseerimine	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	valla eelarve	arendusnõunik
3. Kodanikeühendustele ja korteriühistutele koolituste ja õppepäevade korraldamine	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	jooksev tegevuskulu	valla eelarve	arendusnõunik

MÄRKUSED

1. Konkreetsetel aastal tehtavad investeeringud täpsustatakse jooksva aasta eelarves lähtudes KOV konkreetsest finantsseisust antud aastal.
2. Esitatud maksumused on hinnangulised ja täpsustatakse vastavalt ehitusprojektidele, meetmete abikõlblikkuse tingimustele ja läbiviidud riigihangete tulemustele.

7 LISA 1 - HETKEOLUKORD

7.1 HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ

Koolieelsed lasteasutused

Väike-Maarja vallas on kolm lasteaeda, kus 2018/19 õppeaastal oli kokku 14 rühma ja neis õppis ja mängis kokku 270 last.

Tabel 1. Laste arv lasteaedades 2018 ja 2019 ning prognoos aastani 2023. Allikas: vallavalitsus

Lapsed	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Väike-Maarja Lasteaed	157	167	167	165	160	155
sh Kiltsi rühm	20	15	15	15	15	15
Simuna Kooli lasteaed	46	46	46	40	40	40
Rakke Lasteaed	67	72	64	55	50	45
KOKKU	270	285	277	260	250	240

Prognoos näitab, et laste arv hakkab alates 2022. aastast vähenema, mis tähendab, puudub vajadus täiendavate rühmade, ruumide ja personali järele. Kui tekib vajadus moodustada sobitus- ja/või erirühmi, on siiski vaja täiendavalt lasteaiaõpetajaid. Üha suurem hulk lapsi vajab juba lasteaia tugispetsialistide abi, keda maapiirkonnas napib. Tugispetsialisti teenust pakub hetkel kaks logopeedi koormusega 1,5 ametikohta.

Väike-Maarja Lasteaed

Töötab alates aastast 1951. Praegune hoone on ehitatud 1983. aastal ning seda on mitmetel aastatel renoveeritud. Lasteaias on 8 rühma, neist üks alates 2000. aastast Kiltsi mõisas. 01.09.2019 lisandus Väike-Maarjasse täiendav rühm. Lasteaia hoones asub väikelaste jaoks kohaldatud ujula, mis võimaldab korraldada lastele ujumise algõpet. Ujumistunnid toimuvad ka Simuna ja Rakke lasteaia lastele.

Simuna Lasteaed

Töötab alates 1962. aastast. Varem asus Avanduse mõisahoones, alates 2005. aastast töötab Simuna Kooli juures. Esimestel aastatel oli 1 rühm 20 lapsega. 2007. aastal avati teine rühm ning 2016. aastal lisandus lastehoiu rühm ja selleks ehitati täiendav rühmaruum.

Rakke lasteaed Leevike

Töötab alates 1960. aastast. Praegune maja avati 1975. aastal, töötas sõimerühm ja neli aiarühma, osa neist olid ööpäevaringsed. 1992. aastal läks lasteaed Rakke kooli alluvusse ja tööle jäi kaks liitrühma. Aastast 2001 on lasteaed taas iseseisev asutus, kus tegutseb neli rühma. Neist üks on erivajadustega lastele mõeldud sobitusrühm, mis avati 2018. aasta septembris. 2017. aastal sai kogu maja soojustuse. 2019. aasta suvel renoveeriti sissesõidu tee osa õuealast koos mänguväljakutega.

Üldharidus

Väike-Maarja vallas on neli üldhariduskooli, kus 2018/2019 õppeaastal õppis 586 õpilast.

Tabel 2. Õpilaste arv koolides 2018 ja 2019 ning prognoos 2020-2023. Allikas: vallavalitsus.

Õpilased	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Väike-Maarja Gümnaasium	312	311	319	315	304	305
sh põhikool	263	258	262	252	247	250
sh gümnaasium	49	53	57	63	57	55
Rakke Kool	127	121	127	127	118	113
Simuna Kool	85	80	83	84	82	82
Kiltsi Põhikool	62	70	67	70	73	73
KOKKU	586	582	596	596	577	573

Tabel 3. 1. klassi astujate arv 2018 ja 2019 ning prognoos 2020-2023. Allikas: vallavalitsus.

1. klassi asub õppima	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Väike-Maarja Gümnaasium	18	28	27	20	26	27
Rakke Kool	16	14	16	12	8	8
Simuna Kool	11	8	12	13	8	8
Kiltsi Põhikool	7	12	3	8	8	7
KOKKU	52	62	58	53	50	50

Õpilaste arv vallas püsib paaril järgneval aastal stabiilne, kuid hakkab langema. Väljakutseks on gümnaasiumiastme püsijäämine ja gümnaasistide arvu suurendamine Väike-Maarjas, kuna õpingute jätkamiseks on noortel võimalused minna mujale gümnaasiumitesse, sh riigigümnaasiumitesse Jõgeval ja alates 2021/2022 õppeaastast Rakveres.

Väike-Maarja Gümnaasium

Tegutseb kahes õppehoones: peamajas ja algklasside majas, mis on mõlemad rekonstrueeritud. Töid tehti peahoones 2010. ja algklasside majas 2011. aastal. Alates aastast 2004 töötab gümnaasiumi juures **õpilaskodu**, pakkudes vastavat teenust kuni 20-le õpilasele sotsiaalsete erivajadustega peredest kogu vabariigist.

Kiltsi Põhikool

Tegutseb ajaloolises Kiltsi mõisahoones. Hoone rekonstrueeriti aastatel 2008-2010 Norra/EMP finantsmehhanismi toel. Rekonstrueerimise käigus on arvestatud kõikide muinsuskaitseõuetega. Kool on renoveeritud ruumide näol saanud juurde soklikorruse võimlemisruumid, keskaegse keldri näituseruumid, I korruse õppeköögi, garderoobi, II korruse kolm klassiruumi, raamatukogu ning III korruse tervise- ja huvitoa.

Simuna Kool

Tegutseb 1965. aastal ehitatud 8 klassiruumiga hoones ja 1997. aastal ehitatud hoones, milles on üks klassiruum, kahe lasteaiarühma ja lastehoiu-rühma ruumid, kooliõe kabinet, logopeedi ja parandusõppe õpetaja kabinet, söökla, õpetajate tuba ning mitmed muud ruumid. 1998. aastal avati täismõõtmega võimla ning 2003. aastal endises kooli abihoones renoveeritud tööõpetuse ruumid.

Rakke Kool

Praegune koolimaja valmis 1960. aastal. Alates 01.10.1996 kandis kool Rakke Gümnaasiumi nime ja alates 01.09.2016 on nimeks Rakke Kool. 2011. aastal renoveeriti osaliselt õppehoone –

ehitati välja kaasaegne ja heade võimalustega õppekööök, robotikaklass sai endale oma avara ruumi, garderoob uued vaheseinad. Kõige suurem muudatus saabus söögisaaliga, enam ei pea õpilased jooksmas üle õue lasteaia hoones asuvasse söögisaali. 2010. aastal vana võimla lammutati ja ehitati asemele täismõõtmetes heade võimalustega spordisaal, mille avamine toimus 2011.

Väike-Maarjas tegutseb **Rakvere Ametikooli õppekoht** (kasutab endise õppekeskuse ruume ja tehnilisi vahendeid), õpitavad erialad on: abipagar, abikokk, sõidukite pindade hooldaja ja rehvidehnik.

Väike-Maarjas tegutseb riigikoolina Sisekaitseakadeemia Päästekolledži **Väike-Maarja Õppekeskus**, õpitavad erialad on: tuletõrjuja-päästja, päästekorraldaja ja päästeala spetsialist.

Huvitegevus, -haridus ja noorsootöö

1996. aastal asutatud **Väike-Maarja Muusikakool** loob piirkonna lastele ja nooretele võimalused muusikalise põhihariduse omandamiseks. Kool tegutseb Väike-Maarja seltsimajas ja Simuna rahvamajas. Kool alustas tööd 50 õpilase ja 6 õpetajaga. Viimastel õppeaastatel on õpilasi ligikaudu 100 ja õpetajaid 12. Viimastel õppeaastatel on õpilasi ligikaudu 80 ja õpetajaid 10. Muusikakoolis saab õppida klaveri, akordioni, kitarri ja viiuli erialal ning puhkpillidest flööti, plokkflööti, klarnetit, saksofoni, trompetit, metsasarve, euphooniumi, trombooni ja tuubat. Simuna filiaalis on võimalik õppida klaveri ja viiuli erialal. Väike-Maarjas tegutseb 8–10 õpilasega eelklass. 2015. aastal avas muusikakool löökpilli eriala. 2016. aasta sügisel alustas tööd laulustuudio.

1. septembril 2019 avas Väike-Maarja Muusikakool filiaali Rakkes. Filiaal tegutseb Rakke Kultuurikeskuse ruumides. Rakke filiaalis saab õppida klaveri, viiuli, akordioni, kitarri ja trompeti erialal. 01.09.2020 seisuga õpib Rakke filiaalis 15 õpilast.

Huvitegevust pakuvad ka üldhariduskoolid ja rahvamajades tegutsevad huviringid. Spordiringidest tegutsevad aktiivsemalt korvpalli, maadluse, suusatamise, ratta ja automudeli ringid (viimase harrastamiseks on VMG vanasse võimlasse rajatud siserada).

Väike-Maarja Valla Noortekeskuse koosseisu kuuluvad Väike-Maarja noortekeskus (avati 2001. aasta maikuus), Rakke (alates 2018. aastast) ja Simuna noortekeskused. Noortekeskuse pakub lähtudes avatud noorsootöö meetodist noortele vabatahtlikkuse alusel vaba aja sisustamise võimalusi aktiivse kaasamise ja osaluse kaudu, lähtudes noorte individuaalsetest võimetest ja eelistustest. Noortekeskustes on võimalus mängida lauatennist, piljardit, lauajalgballi ning mitmeid teisi lauamänge, kasutada audiovisuaalseid vahendeid, katsetada toiduvalmistamist, teha käsitööd, meisterdada jne. Noortekeskuste ruume on võimalik eelneva kokkuleppe alusel kasutada mitmesugusteks ühistevusteks: klassiõhtuteks, sünnipäevadeks, korraldada saab koosolekuid, loenguid jmt.

Alates 1996. aastast saavad valla noored osaleda suvistes töö- ja puhkelaagrites, mida noortekeskus korraldab valla erinevates piirkondades, samuti spordilaagrites ja Kiltsis laste suvistes loomelaagrites. 2020. aasta suvel osales TPL-is 60 noort.

7.2 KULTUUR, SPORT JA VABA AEG

Vallas on kokku kolm omavalitsuse allasutusena tegutsevat rahvamaja: **Väike-Maarja Seltsimaja, Simuna Rahvamaja ja Rakke Kultuurikeskus**, kus korraldatakse aastaringelt valla kultuuriüritusi ning pakutakse eri vanuses elanikele võimalust osaleda huvitegevuses.

Piirkonnas korraldatakse erinevaid **kultuuriüritusi** – Pandivere päeva, Rakke päeva, F. J. Wiedemanni keelepäeva, Väike-Maarja Muusikafestivali jne. Enamus huvitegevustest ja üritustest toimub valla suuremates keskustes, kuna seal on võimalik lihtsamini leida juhendajaid ning on ka piisavalt huvilisi gruppide moodustamiseks. Huvitegevuse kättesaadavuse parandamiseks on loodud transpordivõimalus Simunast Väike-Maarjasse ja tagasi.

Tegutseb kaks raamatukogu - **Väike-Maarja Valla raamatukogu ja Rakke raamatukogu**. Kogud asuvad viies kohas – Väike-Maarjas, Simunas, Triigis, Kiltsis ja Rakkes. Liigvallas asuv teeninduspunkt on avatud ühel päeval nädalas. 18. septembril 2020 avatakse teeninduspunkt Sallas. Raamatukogudes on elanikel võimalus kasutada arvuteid vajalike toimingute tegemiseks, nagu dokumentide digiallkirjastamine, printimine jne. Simuna raamatukogu täidab ka kooliraamatukogu funktsiooni. Vaatamata sellele, et on kaks raamatukogu ja laenutuspunktid, mis täidavad erinevaid funktsioone, nähakse arenguruumi veelgi paremas raamatukogu teenuse kättesaadavuses ning raamatukogu ruumide mitmekesisemate kasutusvõimaluste pakkumises. Lugejatele, kel pole võimalik tervislikel põhjustel raamatukogu külastada, saavad avalduse alusel kasutada koduteenindust.

Väike-Maarja alevikus asub **Väike-Maarja muuseum koos turismiinfopunktiga**. Muuseum on valla hallatav ning toetab aktiivselt Väike-Maarja Gümnaasiumi õppetööd, olles kohaliku ajaloo uurimise ja paikkonna pärandiga seotud loovtööde juhendamise kohaks. Muuseumi kogude eksponeerimisel on rõhk paikkonna kooliajalool ja kolhoosiaegsel elu-olul. Turismiinfopunktist saab infot vaatamisväärsuste kohta, samuti vahendatakse giidide, söögi- ja majutuskohade teavet.

Lisaks on vallas 1959. aastal avatud koolimuuseumi eksponaatidel põhinev **Rakke koduloomuuseum**, mis tutvustab Rakke piirkonna ajalugu. Rakke koduloomuuseumit haldab Rakke Haridusselts.

Emumäe mõisapargis asub vana **talutehnika ja hoburiistade muuseum**, kus saab näha vanu talutööriistu regedest hõõvliteni. Suurem osa ekspositsioonist pärineb ümbruskonna taludest. Muuseumi haldab Toomihkli talu.

Vallas on **kolm spordihoonet** - Väike-Maarjas, Triigis ja Simunas. Lisaks on sportimisvõimalused Rakke alevikus, kus asub kaks staadionit ja kooli spordisaal.

Väike-Maarja Spordikeskuses on korvpallisaal koos rõduga (300 pealtvaatajat), mille saab poolitada vajadusel kaheks väiksemaks harjutusväljakuks, aeroobikasaal ja maadlussaal. Spordikeskus haldab lisaks keskusest 3 km kaugusel asuvat **Ebavere tervisespordikeskust**. **Simuna spordihoones** on pallimängusaal, mida kasutatakse mitmete kohaliku ja maakondliku tähtsusega võistluste läbiviimiseks. Väike-Maarja Spordikeskuses, Simuna spordihoones ja Rakke koolis on korralikult ventileeritud, mitmekülgse varustusega jõusaalid. Rakke kooli staadioni juures asub välijõusaal. **Triigi spordihoonet** on võimalik kasutada võrk-, korv-, jalg- ja sulgpalli ning koroona ja lauatenнисemänguks, spordihoone külastajad elavad üle valla. Suusarajad on rajatud Ebaverre, Rakkesse ja Simunasse. Vallas on ka mitmeid erinevaid ujumiskohti (Äntu Tehisjärv, Äntu Valgejärv, Kamariku karjäär). Eelnevast lähtuvalt võib väita, et vallas on mitmekesised sportimisvõimalused, kuid Väike-Maarja alevikus puudub korralik staadion, kus saaks lisaks jalgpallile tegeleda ka kergejõustikuga.

Lisaks sportimispaikadele tegutsevad vallas mitmed **spordiklubid**, nt Spordiklubi Rakke, Väike-Maarja Valla Rahvaspordiklubi, Simuna Spordiklubi, maadlusklubi, motoklubid ja RK Ebavere Suusaklubi jne. Iga-aastaselt viiakse läbi rohkelt eriilmelisi spordiüritusi: Pandivere rattaralli, Georg Lurichi kevadjooks, Reinpauli sügisjooks, Rakke Rattamaraton, Georgi Kange, Ebavere Kange jne.

Vallas tegutseb **neli kogudust** - EELK Väike-Maarja kogudus, EELK Simuna Siimona ja Juuda kogudus, EEKB Avispea Vabakogudus ja EEKB Koguduste Liidu Rakke kogudus.

7.3 SOTSIAALHOOLEKANNE JA TERVISHOID

Väike-Maarja vallas osutavad 2020. aastal perearsti teenust **4 perearsti**. 2018. aastal rajati Väike-Maarja alevikku, aadressile Pikk 8 uus tervisekeskuse hoone. Tervisekeskus sai tegevusloa aprillis 2019. Tervisekeskuses töötab kolm perearsti, kellest üks töötab 2016. aasta oktoobris Väike-Maarja valla poolt moodustatud osaühingus, pereõed, ämmaemand ja koduõde. Üks kord nädalas võtab Koeru Tervisekeskuse perearst vastu patsiente Rakke alevikus. Väike-Maarja Tervisekeskuses töötab ka psühholoog. Tervisekeskuse ruume rendivad hambaarst ja rehabilitatsioonimeeskond. Rehabilitatsioonimeeskond osutab kohapeal rehabilitatsiooniteenuseid (logopeed/eripedagoog, füsioterapeut, psühholoog, loovterapeut).

Lisaks perearstidele tegutseb vallas **6 hambaarsti**, kellest 5 asuvad Väike-Maarjas ja 1 Rakkes. Nii Rakkes kui ka Väike-Maarja alevikus tegutsevad apteegid. Väike-Maarja vald on AS Rakvere Haigla üks omanikest ja Väike-Maarja alevikus asub kiirabipunkt.

Väike-Maarja vallas on **kolm hooldekodu**: vallavalitsuse hallatavad hooldekodud on Väike-Maarjas ja Tammikus, kus kokku on hooldusel 86 vanurit või erivajadusega inimest ning eraomaniku hallatav Pandivere Pansion Vao külas. Väike-Maarja Hooldekodu ruumides tegutseb päevakeskus puudega inimestele ja eakatele. Toetatud elamise ja igapäevaelutoetamise teenust osutab MTÜ Virumaa Tugiteenused. Toetatud elamise teenust osutatakse kliendi kodus. Väike-Maarja Hooldekodu osutab veel päevahoiu teenust. Vallas on 1276 vanaduspensionäri.

Viimasel ajal on suurenenud laste arv, kes vajavad senisest enam tugispetsialiste (logopeede, psühholooge, eripedagooge). Eeltoodud spetsialiste ja ka nende omavahelist koostööd on vaja ka kasvava laste ja noorte kuritegevusega ja perevägivallaga võitlemiseks. Lähisuhtevägivalla juhtumeid registreeriti 2019. aastal 51 juhtumit, neist 33 füüsiline vägivald (ülejäanud psüühiline), seisuga 03.09.2020 on registreeritud 18 juhtumit, neist füüsiline 9 (ülejäanud psüühiline).

Väike-Maarja vallas, Vao külas asub **Varjupaigataotlejate Majutuskeskus**, kus teenuseid pakub AS Hoolekandeteenused. Vao küla varjupaigataotlejate keskus on üks keskseid Eestis. Varjupaigateenust hakati pakkuma 2014. aasta jaanuaris. 2015. aasta juuni alguses oli Vao keskuses 82 inimest, 2017. aastal 45 ja 2018. aastal keskmiselt 40-50 inimest, 2019. aastal oli keskuses keskmiselt 34 inimest. Vao majutuskeskuses elab seisuga 01.05.2020 28 inimest.

Väike-Maarja vallas oli seisuga 31.01.2020 148 ja seisuga 31.07.2020 173 registreeritud töötut. Eelmise aastaga võrreldes on töötute arv suurenenud.

7.4 ETTEVÕTLUS, TURISM JA PUHKEMAJANDUS

Ajalooliselt kuni tänase päevani on Väike-Maarja valla tähtsaim majandusharu põllumajandus ja metsandus. Teisel kohal on ehitus ja kolmandal hulgi- ja jaekaubandus.

Äriregistri andmetel on Väike-Maarja vallas seisuga 15.05.2020 registreeritud **697 ettevõtet**, mille peamised tegevusalad on taime- ja loomakasvatus, kaubavedu, ehitus, saematerjali tootmine, masinate ja seadmete remont, kaubandus ja teenindus. Suuremad tööandjad on aktsiaseltsid Nordkalk ja Antaares ning osaühingud Baltic Log Cabins, Reinpaul, SF Pandivere, Andcar, Ebavere Graanul, Vao Agro, Joosand ja Pandivere Ehitus. Aktsiaseltsis Nordkalk töötab 77, osaühingus Baltic Log Cabins 124 ja Reinpaul 68 töötajat.

Väike-Maarja vald omab 100% osalust OÜ-s Pandivere Vesi ja OÜ-s Väike-Maarja Tervisekeskus. AS Narva-Jõesuu Sanatoorium osalus on 0,0571% ja AS Värskas Sanatoorium osalus 0,1389%.

Lisaks ettevõtete osalusele on Väike-Maarja vald järgmiste mittetulundusühingute liige:

- Lääne-Viru Omavalitsuste Liit
- MTÜ PAIK
- MTÜ Roheline Paik
- MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus
- Eesti Mõisakoolide ühendus
- MTÜ Rakvere Haigla.

Väike-Maarja vald on välja arendanud kaks ettevõtluspiirkonda, mida oleks vaja veelgi edasi arendada ja senisest enam turundada. **Kaarma ettevõtluspiirkond** on 75 ha, millest 13 ha kohta on koostatud detailplaneering. Kaarma ettevõtluspiirkond asub Väike-Maarja aleviku vahetus läheduses (ca 3 km) ning Ebavere maastikukaitseala läheduses. Antud alal ei ole üldplaneeringu järgi lubatud loomakasvatustalvaga seotud ettevõtlus.

Teine ettevõtluspiirkond on 9,9 ha suurune **Tehno ettevõtluspiirkond**, kus on kehtestatud ka detailplaneering. Tehno ettevõtluspiirkond asub Väike-Maarja Gümnaasiumi algkooli vahetus läheduses, millest tulenevalt on antud alal ka teatud piirangud. Detailplaneeringu alal on kaks vaba kinnistut (92702:002:0153, 92702:002:0166), millele on väga hea juurdepääs ja vajalikud kommunikatsioonid.

Väike-Maarja vallas on välja kujunenud järgnevad **turismiobjektid**: Väike-Maarja, Ebavere, Äntu ja Emumäe.

Olulisemad vallas asuvad turismiobjektid on:

- Väike-Maarja muuseum ja turismiinfopunkt
- Äntu järvede puhkeala ja looduse õpperada
- Emumäe vabaaja maastikupark
- Kilti Kaardiloss
- Vao tornlinnus
- Georg Lurichi monument
- Ebavere Tervisespordikeskuse jooksu-, suusa- ja matkarajad
- Simuna looduse õppe- ja matkarada
- Simuna Vabadussõja mälestussammas
- Väike-Maarja Vabadussõja mälestussammas
- Väike-Maarja Emakeele park
- UNESCO maailmapärandi nimekirja kantud Struve geodeetilise kaare punktid Simunas ja Võiveres
- Võivere tuuliku külastuskeskus
- Näkiuurimiskeskus ja matkarada
- Rohu raketibaas
- Väike-Maarja kirik ja kirikuaed
- Simuna kirik ja kirikuaed
- Avispea kirik

Turismimajandusega tegelevatest ettevõtjatest pakuvad **toitlustusteenust** Georgi Söögituba ja Heleni Kook Väike-Maarjas ja Kadaka Kohvik Rakke alevikus, **majutusteenust** Kõrvelaane

Turismitalu Kärü külas, Käbala Kämping Nadalama külas ja Toomihkli Talu Emumäe külas. Valla territooriumil on kolm tähistatud **telkimisplatsi**: Äntu Sinijärve ja Äntu Tehisjärve ääres ning Punamäel.

Vaatamata pikale turismiobjektide nimekirjale tuntakse puudust tuntud ja tugevast turismiattraksioonist, tootest või teenusest. Lisaks nähakse arenguruumi ühises turismikorralduses (viidastamine, infotahvlid, voldikud, meened, reklaamid, giidiprogrammid, ühised teenuste paketid jms) ja loodusturismi kui ühe võimaliku tuluallika senisest laiaulatuslikumas rakendamises.

7.4 LOODUS- JA ELUKESKKOND

7.3.1 Loodus- ja keskkonnakaitse

Väike-Maarja vald asub Pandivere kõrgustikul, osaliselt Endla nõos ning Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal, kus põhjavesi on reostuse eest looduslikult kaitsmata (arvukatel karsti- ja õhukese pinnakattega aladel) või nõrgalt kaitstud. Seega on sinne piirkond äärmiselt tundlik aktiivsele põllumajandusele ja inimtegevusele (näiteks reo- ja heitvete kogumine). Väike-Maarja vallas asub Pandivere kõrgustiku kõrgeim tipp – Emumägi. Valla territooriumil on viljakad mullad, mis on eelduseks põllumajanduse arengule. **Maavaradest** leidub vallas lubjakivi, liiva, kruusa ja turvast.

Valla territooriumil asuvad Endla (484,7 ha) ja Varangu (104 ha) **looduskaitsealad** ning Emumäe (356 ha), Äntu (430 ha) ja Ebavere (47 ha) **maastikukaitsealad**. Lisaks on **viis hoiuala**: Jäola (36 ha - taimeliigi kasvukoha kaitse), Seljamäe (203 ha - metsa-, niidu- ja vee-elupaiga kaitse), Haavakannu (784 ha - elupaiga kaitse), Ilmandu (169 ha - soode kaitse) ja Tammelehe hoiuala (3,0 ha - järveelupaiga kaitse). **Kaitsealustest parkidest ja põlispuudest** asuvad Väike-Maarja vallas: Emumäe pargi põlispuud, Lammasküla parkmets, Lasinurme pargi põlispuud, Liigvalla park, Piibe pargi põlispuud, Salla park, Tammiku park ja parkmets, Kiltsi park, Avanduse mõisapark, Varangu park, Triigi park, Aavere park, Äntu park, Pudivere park ja Simuna parkmets. **Looduse üksikobjektidest**: Baeri tammed, Liigvalla orjatamm ja orjakivi, Mõisamaa allikad, Väljaotsa allikad, Simuna katkuallikas, Lindrehti allikas, Varangu Siniallikad, Järvepera pärnad, Vao lehis, Määri kaseallee ja Koonu pargi põlispuud. Vallas on kokku kuus Natura 2000 ala: Äntu, Varangu, Ebavere, Ilmandu, Haavakannu ja Jäola.

7.3.2 Jäätmekäitlus

Väike-Maarja vallas on toimiv korraldatud olmejäätmete vedu. Teiste jäätmeliikide, näiteks ohtlike, bioloogiliste ja suuremõõtmeliste jäätmete kogumiseks on loodud suurematesse keskustesse jäätmejaamad. Vallas on kokku **kolm jäätmejaama**: Väike-Maarjas, Rakkes ja Simunas. Piirkondlikuks jäätmete kogumiskohaks on Vinni vallas Piira külas asuv MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskuse kogumispunkt. Sega- ja klaaspakendi ning paberi-papi kogumiseks on paigaldatud avalikud **kogumiskonteinerid** - Väike-Maarja alevikus asub 10 punkti, Rakke alevikus 12 punkti, Simuna alevikus 7 punkti, Vaos 2 punkti ning Kiltsi alevikus, Liivakülas, Pikeveres, Triigis, Eipris, Avispeal, Määris, Kurtal, Aburis, Pandiveres, Kärus, Lasinurmes, Tammikus, Sallas, Liigvallas, Lahus, Lammaskülas ja Emumäel üks punkt.

7.3.3 Turvalisus

Väike-Maarja valda teenindab **Ida prefektuuri Rakvere politseijaoskonna piirkonnapolitseinik**. Vallas toimunud kuritegudest on enamus olnud kergemat laadi, raskeid

isikuvastaseid kuritegusid esineb harva. Kuigi kuritegevuse tase ei ole olnud väga kõrge, siis turvalisuse suurendamisele aitaks veelgi kaasa suurem abipolitseinike arv ning tänavavalgustuse olemasolu.

Päästeteenindus on esindatud Ida-Eesti Päästkeskuse Lääne-Virumaa päästeosakonna Väike-Maarja päästekomandoga. Simunas paikneb vabatahtlik komando (Simuna Vabatahtliku Tuletõrje Selts).

Väike-Maarja valla territooriumil on seni loodud kolm ametlikult registreeritud naabrivalve piirkonda:

- Väike-Maarja alevikus Nurme tn sektor (9 liiget)
- Väike-Maarja alevikus Uus tn sektor (23 liiget)
- Määri küla sektor.

Väike-Maarja vallas on alaliselt tegutsev **kriisikomisjon**, kelle ülesandeks on kriisireguleerimisalase tegevuse korraldamiseks valla territooriumil. Kriisireguleerimise eesmärk on tagada inimeste ja vara suurem turvalisus, riigi suurem julgeolek ning suurem õnnetustele ja sündmustele reageerimise võimekus.

7.3.4 Heakord

Vallal on hooldatavaid **haljasalasid** ligikaudu 71,6 ha, mille pind on aastatega suurenenud. Üldkasutatavaid haljasalasid (pargid, haljakud, tänavahaljastus) on kokku 30,1 ha ja kalmistute suurus on kokku 16 ha. Lisaks eeltoodutele on koolide ja lasteaedade (20,8 ha), tervishoiuasutuste (2,3 ha) ja kultuuri- ja spordiasutuste (8,5 ha) kasutuses olevad haljasalad.

Üldkasutatavad **mänguväljakud** on rajatud Vao ja Triigi külla ning Kiltsi, Rakke, Simuna ja Väike-Maarja alevikku.

Vallas on **viis kalmistut** – Väike-Maarja 2 kalmistut, Simuna kalmistu, Ao kalmistu, Avispea kalmistu ja Mursi kalmistu. Väike-Maarja kalmistute ning Simuna ja Ao kalmistu heakorra tegevusi koordineerivad kalmistumeistrid. Kalmistud on kaardistatud ning 1999. aasta jaanuarist toimub Väike-Maarja aleviku kalmistute ja 2006. aastast Simuna kalmistu hauaplatside registreerimine. Kasutusel on kalmistute digitaalne register.

Kõik eeltoodud haljasalad vajavad hooldust, kuid praegune hooldustehnika on vananenud ja vajab väljavahetamist. Lisaks vajab ühtlustamist ühinenud omavalitsuste heakorra tagamine (nt lammutamist vajavad puukuurid ja hooned).

7.3.5 Elamu- ja kommunaalmajandus

Väike-Maarja, Rakke ja Simuna alevikes, Triigi ja Vao külades leidub palju korterelamuid, mis 1990-ndate aastate esimesel poolel erastati korterite kaupa senistele üürnikele. Mitmed neist vajavad osalist remonti või põhjalikku rekonstrueerimist, kuid omanike finantsolukord tihti ei võimalda seda.

Väike-Maarja vald **haldab 19 asutust**. Hallatavate asutuste osad hooned on halvas olukorras (nt Simuna kooli üks osa, Rakke kooli õpilaskodu), seisavad tühjalt (nt õppekeskus) või on alakasutatud (nt Rakke kultuurikeskus).

Väike-Maarja vallavalitsuse hallatavad asutused:

- Väike-Maarja Lasteaed
- Väike-Maarja Valla Raamatukogu

- Rakke lasteaed „Leevike”
- Väike-Maarja Gümnaasium
- Rakke Kool
- Kiltsi Põhikool
- Simuna Kool
- Väike-Maarja Muusikakool
- Väike-Maarja Seltsimaja
- Rakke Kultuurikeskus
- Simuna Rahvamaja
- Rakke raamatukogu
- Väike-Maarja Spordikeskus
- Simuna Spordihoone
- Väike-Maarja Valla Noortekeskus
- Väike-Maarja Hooldekodu
- Tammiku Hooldekodu
- Väike-Maarja Muuseum
- Väike-Maarja Valla Kommunaal

7.3.6 Soojavarustus

Vallas on tsentraalse **soojusega varustatud neli asulat**, kus kaugküttevõrgu kogupikkus on 5887 meetrit:

- Väike-Maarja aleviku köetav pindala on ca 70 000 m², kaugküttevõrgu pikkus on 3040 m. Väike-Maarja alevikku varustab soojusega Adven Eesti AS. Tarbijatest ligikaudu 40% on valla objektid, 20% riigiasutused ja 40% elanikud. Aastane soojatarbimine on ca 10 000 MWh. Tsentraalne soojaveearustus puudub.
- Vao küla on seni varustanud soojusega Väike-Maarja Valla Kommunaal (vallavalitsuse allasutus). Köetav pindala oli ca 8 000 m² ja kaugküttevõrgu pikkus oli 650 m. Alates 2019/2020 kütteperioodist köetakse Vao küla nelja kortermaja lokaalsete katlamajadega.
- Triigi küla varustab soojusenergiaga Väike-Maarja Valla Kommunaal (vallavalitsuse allasutus). Köetav pindala on ca 11 000 m² ja kaugküttevõrgu pikkus on 414 m. Aastane toodetav soojakogus on ligikaudu 1200 MWh. Kasutatav kütus on hakkepuu.
- Rakkes varustab soojusega üürilepingu alusel SW Energia OÜ. Rakke alevikus asub 3 katlamaja, mille aastane tarbimine kokku on ca 4700 MWh (2016/2017 kütteperioodil). Tarbijateks on 13 kortermaja, üks eramu, kultuurikeskus, lasteaed ja kool. Köetav pind kokku on ca 29 000 m².

Simuna alevikus lõpetati kaugküte 1995. aastal.

Munitsipaalobjektid, kus kasutatakse lokaalkatlamaja, on järgmised:

- Väike-Maarja gümnaasiumi algklasside maja – saepurugraanulid (pelletid)
- Kiltsi põhikool – saepurugraanulid (pelletid)
- Simuna rahvamaja – tahkekütus (küttepuid)
- Ebavere Tervisespordikeskus - saepurugraanulid (pelletid)
- Simuna kool ja võimla - saepurugraanulid (pelletid).

Ülejäänud külades on valdavalt ahiküte. Eramajasid köetakse põhiliselt küttepuiduga, vähemal määral turbabriketi, kivisöe, pelletite, elektri ja kütteõliga. Eramajades on saienenud traditsiooniliste küteliikide asendamine maaküttekollektorite ja õhksoojuspumpadega.

7.3.7 Veevarustus ja heitveed

Väike-Maarja valla veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemide operaatoriks on 100% valla omanduses olev OÜ Pandivere Vesi. Ühisveevärgi võrgu kogupikkus on 37 km ja ühiskanalisatsiooni võrgu kogupikkus on 38,1 km. Väike-Maarja reoveepuhasti tootlus on 1000 m³/ööpäevas, Simuna ja Vao reoveepuhasti tootlus on mõlema puhul 50 m³/ööpäevas.

Endise Rakke valla omanduses olnud 6 puurkaevu ning 2 biopuhastit anti 2018. aasta veebruaris üle OÜ-le Pandivere Vesi. Rakke Kase reoveepuhasti tootlus on 70 m³/ööpäevas ning Salla reoveepuhasti tootlus 11,7 m³/ööpäevas.

Tsentraliseeritud veevarustus ja kanalisatsioon on Väike-Maarja ja Rakke alevikus, Triigi külas, Kiltsi mõisas, Simuna alevikus, Aburi, Pandivere, Vao ja Salla külades. Tsentraalne veevarustus on Emumäe, Tammiku, Liigvalla ja Piibe külades.

Mitmetele suurematele tööstustele ja suurfarmidele tagavad veevarustuse ettevõtete poolt ise rajatud pumbamajad. Hajaasustuses olevatel taludel ja eramajadel on oma puur- või salvkaevud. Talud, suurfarmid ja eramud kasutavad lokaalseid kogumiskaeve. Sadevete kanalisatsioon on osaliselt välja ehitatud ainult Väike-Maarja alevikus.

7.4 TEED, TÄNAVAD JA ÜHISTRANSPOORT

7.4.1 Teed ja tänavad

Kohalike teede ja tänavate kogupikkus on 495 km. Asfaltkattega teede pikkus on 59,7 km. Vallas on **kolm kergliiklusteed**, Väike-Maarjast Kiltsi kogupikkusega 6,3 km, Rakke-Ao kergliiklustee kogupikkusega 1,6 km ja Simuna kergliiklustee kogupikkusega 2,14 km. Enamusele tänavatest on rajatud tänavavalgustus. Mõningatel juhtudel võib tekkida vajadus üksikute lõikude lisamiseks. Peamiselt on vajalik olemasoleva tänavavalgustuse rekonstrueerimine.

Lisaks kohalikele teedele läbivad omavalitsust **riigi tugimaanteed**. Suuremad neist on Rakvere - Tartu, Piibe maantee, Rakvere – Vägeva (nr 22), Tartu-Jõgeva-Aravete (nr 39), Väike-Maarja – Tamsalu, Väike-Maarja – Simuna. Lisaks läbib valda Tallinn-Tartu raudtee. Kõrvalmaanteedest läbivad valda Kapu-Rakke-Paasvere (nr 15124), Tammiku-Salla-Käru (nr 17110), Olju-Salla (nr 17111), Piibe-Preedi-Koeru (nr 17112), Ao-Vahuküla (nr 17113).

7.4.1 Ühistransport

Väike-Maarja, Simuna, Rakke ja Kiltsi alevikest on regulaarne **bussiühendus** Rakvere linna ja naabervaldadega, lisaks läbib Väike-Maarja alevikku ja valda Rakvere-Tartu bussiliin ning Rakvere-Pärnu bussiliin. Õppeaasta kestel tagavad õpilaste ja kohalike elanike transpordi õpilasliinid.

Ühistranspordist oli ja on tähtsal kohal ka **raudteetransport** Tallinn-Tartu liinil, mida saavad valla elanikud kasutada koolis ja tööl käimiseks Rakke, Kiltsi ja Tamsalu raudteejaamadest. Kuigi aeg-ajalt on seejuures toodud probleemina välja bussi- ja rongiliikluse aegade ühildamist. Maanteetransport on Tallinna ja Tartu suunas suhteliselt hea, seda nii mööda Piibe kui ka Tartu-Rakvere-Tallinna suunal olevat maanteed.

Piibe maantee kuulutati koostöös teiste omavalitsustega 2000. ja 2001. aastal „Suve teeks”. Nimetatud ettevõtmise peamiseks eesmärgiks on propageerida Piibe maantee kasutamist Tallinn-Tartu maantee kõrval alternatiivse ja atraktiivse sõidusuunana ning aidata kaasa maanteed ümbritsevates omavalitsustes turismi ja puhkemajanduse arendamisele.

7.5 KÜLAELU JA KODANIKUALGATUS

Äriregistri andmetel on Väike-Maarja vallas seisuga 15.05.2020 registreeritud kokku 78 **mittetulundusühingut**.

Kodanikuühenduste esindajad on kaasatud valla arendustegevustesse ja otsustusprotsessidesse, sh valla arenguseminarile. Olulistest plaanidest teavitatakse kuni neli korda aastas toimuval külade ümarlaual, vajadusel edastatakse jooksvat infot kodanikeühenduste esindajatele e-posti teel. Toimub kodanikeühenduste regulaarne nõustamine ning vajadusel toimuvad koolitused

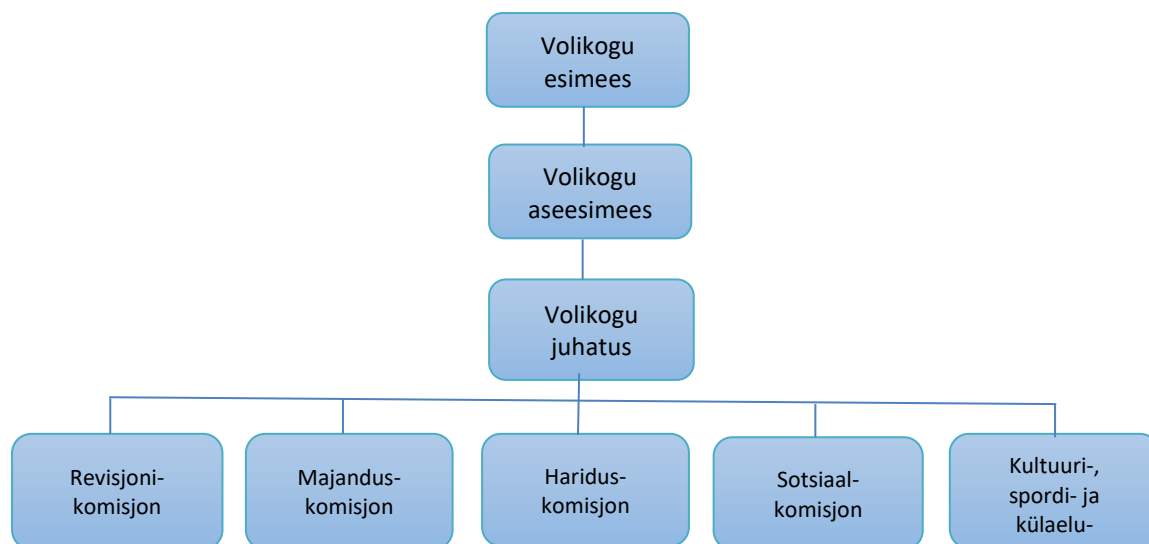
aktuaalsetel teemadel. Näiteks nähakse vajadust teenuste arendamise ja omatuluteenimise võimekuse arendamise koolituse järele, et vähendada MTÜ-de sõltuvust toetustest.

Aktiivset tegevust kodanikeühendustes on arvestatud **aukodanike ja aasta tegija** tunnustamisel. Kodanikeühendused saavad kehtestatud korra alusel taotleda **tegevustoetust** igapäevase tegevuse korraldamiseks ja jätkusuutlikkuse tagamiseks, **ühekordset toetust** kohalikule elanikkonnale suunatud ürituste ja ühistegevuste teostamiseks ning **projektitoetust** erinevatest fondidest ja programmidest rahastatavate projektide kaasfinantseerimiseks.

7.6 JUHTIMINE

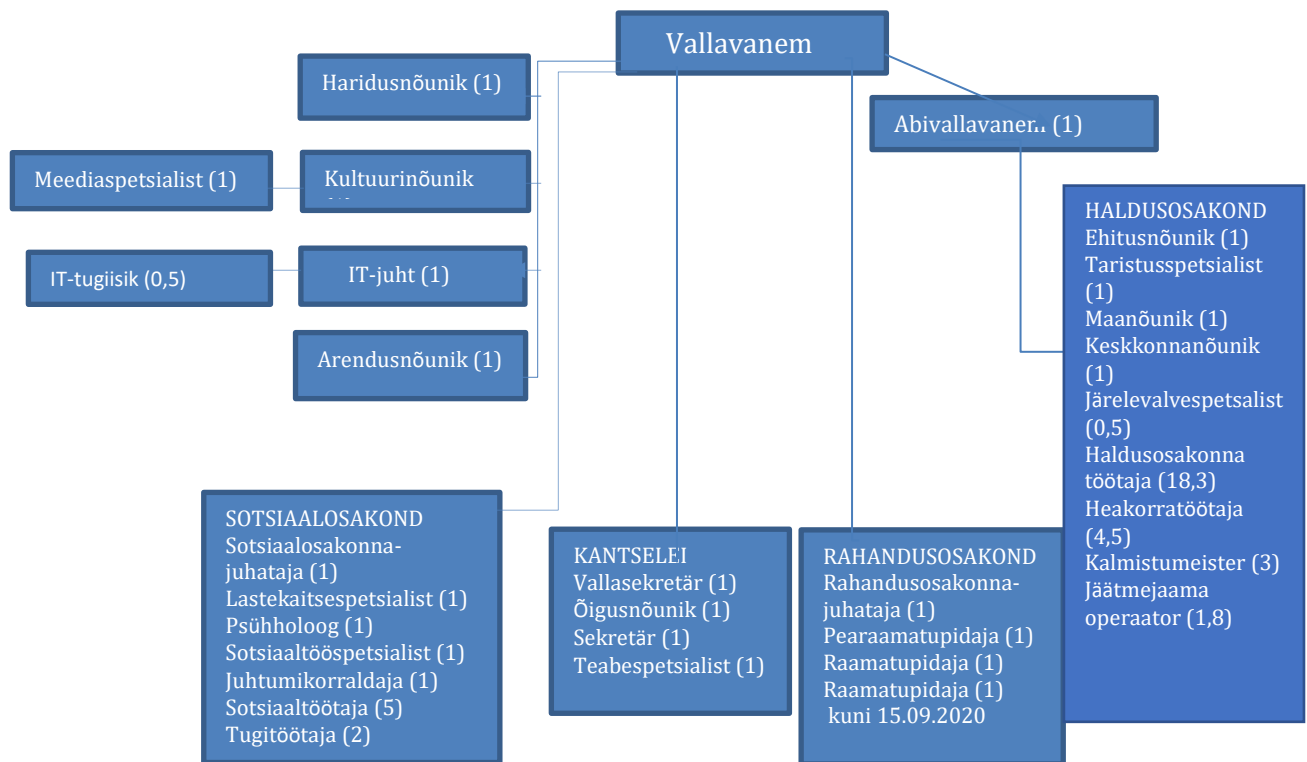
Väike-Maarja vallavolikogus on 19 liiget ja 5 alalist komisjoni. Volikogu juhatusse kuuluvad volikogu esimees, aseesimees ja alatiste komisjonide esimehed.

Juhtimisega seotud väljakutsed on seotud ühinenud omavalitsuste liitmise ning ühtseks tervikuks sidumisega, sh kommunaalteenuste süsteemi ja allasutuste juhtimismudeli paika panemisega.

Joonis 1. Väike-Maarja vallavolikogu struktuur

Väike-Maarja Vallavalitsusse kuulub 5 liiget ning seda juhib vallavanem. Vallavalitsus asub Väike-Maarjas, kuid Rakkes ja Simunas on teeninduspunktid.

Joonis 2. Väike-Maarja vallavalitsuse struktuur